

Redacţia
Str. Prundului 39-41
Administraţia
Str. Prundului Nr. 4.

GLASUL ARDEALULUI

Abonamentul
până la sfârşitul acestui an
10 coroane.
Exemplarul 20 filieri.

Apare zilnic sub conducerea unui comitet de redacţie.

Organul Sfatului naţional român din **Țara Bârssei**

Cătră popoarele lumii.

Naţiunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupeză și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclăvie prin strălucita învingere a armelor, cari s'au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aci a declarat voința sa de a se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenești.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adevăratele sale adevărate hotărâri a națiunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpână asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brută a statului oprimator.

De veacuri clasa oprătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națiunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867 scopul mărturisit al politicii de guvernament în statul ungar a fost desființarea noastră națională. Prin colonizări fără rost pe pământul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acelor Români, cari au fost nevoiți să aibă raporturi mai nenjuicite cu stăpânirea maghiară, prin invadarea pe teritoriul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedecarea poporului nostru de a-și mulțumi însuși trebuințele sale industriale, s'au maghiarizat orașele și s'au împotrănit etniceste teritoriul locuit de națiunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri, produsă prin opresiune și fărâdelege, acum guvernul maghiar o învoacă de justificare a opunerii sale la hotărârea națiunii române de a-și întemeia pe pământul său strămoșesc statul său liber și independent. Starea produsă prin crima săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale, acum se prezintă ca o justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forța, dar oricât de hotărâți suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua, când sărbătorim învingerea civilizațiunii asupra barbariei, și astăzi putem legitima războiul internațional, care va înlăuna pretutindeni urmările stăpânirii neomenești, națiunea română se abține dela mijloacele barbare la regularea raporturilor dintre popoare, ci iată protestează înaintea lumii întregi împotriva fărâdelegei guvernului maghiar, care și acum încearcă să supune națiunea română dominațiunii străine și o împiedecă dela constituirea sa în stat liber și independent.

Națiunea română din Ungaria și Ardeal nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită de desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare, națiunea română prin ființa sa însă este intruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va înlăuna pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitate

te condițiilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirii omenești.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptății pretenziunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicării maghiare asupra teritoriului românesc, care dela descălăcarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrășat cu sângele nostru și sub nici o condițiune nu mai voiește să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărâtă a-și înființa pe teritoriul locuit de dânsa statul său liber și independent. Anunțând popoarelor lumii această voință și hotărâre a să națiunea română din Ungaria și Transilvania învoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și genul libertății omenești, declarând sărbătorește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a peri mai bine, decât a suferi mai departe sclăvia și atârănarea.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă, că în nuzința ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una vom a fi de aici înainte în veci.

Marele sfat al națiunii Române din Ungaria și Transilvania.

Secretar: Președinte:
Dr. Gh. Crișan Dr. Ștefan C. Pop.

Acest manifest frumos, de o importanță istorică pentru poporul nostru, adresat lumii întregi, ca să fie cunoscut și pe deplin înțeles, l-a publicat ziarul „Românul,” pag. 1 în limba română și franceză.

Administrație românească.

În urma eșării tratatelor dela Arad e clar, că Ungurii nu vreau să ne cedeze de bună voie imperiul asupra ținuturilor românești. Nu știu încă, ce s'a decis la consfăturile întime ale Consiliului național Central, cari au urmat tratatelor; dar e aproape sigur, că s'a discutat, cari ar fi mijloacele și modalitățile cele mai oportune pentru a traduce în fapte pretenziunile noastre juste.

E sigur, că conducerea noastră ia act cu satisfacție de casurile, unde din proprie inițiativă, poporul nostru își exercită dreptul de liberă dispunere, făcându-se stăpân pe administrație. Cazurile din Blaj, Orăștie, Sebeșul-săsc și alte centre, au darul să încurajeze și alte ținuturi românești.

Dar să fim prudenți, să ne dăm bine seama, de ceace putem! Popor cu un escelent simț al realității, nu ne facem iluzii, c'am putea pune în acțiune întregul aparat al vieții de stat. Stăpânirea odioasă maghiară ne-a înălțat sistematic dela funcțiunile mai înalte și din lipsă de personal, fără ajutorul fraților de dincolo n-am fi în stare să organizăm nici poșta, nici finanțele și cu atât mai puțin căile ferate.

Este însă un ram al vieții de stat, pe care îl putem și trebuie să-l conducem singuri. *E administrația.*

În ținuturile cu majoritate absolută sau relativă românească unelele vechiului regim nu mai pot păngări pământul nostru, ci, fără a face uz de acte de violență, trebuie înălțurate; iar acolo, unde ele de-ocamdată ne s'pot înlocui cu elemente cinstite românești, trebuie silite să se supună controluie noastre.

Nu se poate admite, ca organe administrative susținute de noi să lucre și pe mai departe împotriva intereselor noastre. Nici o trăsătură de peană să nu se facă de-acai înainte fără știerea și învoierea noastră!

Având pretutindeni garde puternice să ne impunem dreptul de control și asupra celorlalte ramuri ale vieții de stat!

Ar fi o dovadă de imbecilitate din partea noastră să ne lăsăm și pe mai departe guvernați de alții.

Ocupația militară a antantei trebuie să ne aflu organizați, ca pe un popor ferm decis a trăi prin sine.

Să nu se uite, că soartea noastră atarnă în prima linie de voința noastră și *vec n'ii vor respecta această voință, în măsura, în care îi vom ști da expresie.*

Cronica internă

Expozeul d-lui Dr. Iuliu Mania.

Blaj 18 Nov. 1918.

Extragem din expozeul interesant al D-lui Mania ideile principale.

„Sunteți în drept să pretindeți lămuriri și încurajare în lupta frumosă ce o purtați.

Cunoașteți tratativele urmate la Arad. Să nu credeți, că de dragul unguirilor au fost acele, nici pentru că speram ceva rezultat dela dănași. Nu!

Noi am, voit, ca în fața lumii întregi să facem să fie mai clară decât lumina soarelui mentalitatea celor, cari cărmușesc astăzi poporul maghiar. Să vadă toți până unde merge sinceritatea democrației maghiare, care având burzle unse cu mire, ne oferă un grăunte de autonomie, păzit de baionete ungurești. Să știe și Wilson cum înțeleg domnii aceștia principiul de liberă dispunere a popoarelor. Lucrul acesta ne-a succes peste așteptare. Da, pentru că unguirul n'a fost cuminiți nici printru războiul pierdut, el și astăzi își păstrează firea turanică, cristalizată în două vorbe ungurești: *nem engedem.*

Atât vă mai pot declara, că atât statele antantei, cât și statele formate pe ruinele monarhiei dădărene, c'hi, južo-slavi, austro-germanii, mențin cu noi cele mai strânse legături, consilii fiind nu numai de dreptatea cauzei noastre, nu numai de reușita noastră, ci și de importanța ce revine unui neam de 14 milioane, unui neam unitar românesc, ce ocupă un teritor bogate cel mai bogat țărilor al Europei întregi.

C. N. C. R. a decretat convocarea cât mai în grabă a unei impozante adunări naționale la Alba-Iulia. Găciți, de sigur, de ce acolo, lucrăți din răspuneri, ca adunarea aceasta să fie vrednică de neamul românesc.

Sârbi în inima Ungariei.

Dela Segedin spre nord, Sârbi, au pătruns în comuna Széreg. Pe linia ferată Timișoara Budapesta și Arad-Segedin, Sârbi, au oprit trenurile. Circulația pe aceste linii ferate s'a întrerupt.

Patrule românești puternice au trecut în Ardeal.

Biroul de presă ungar comunică oficial, că la *Tulghes, Ghimeș și Oltuz* au trecut peste graniță patrule puternice românești, constituite din 30—60 de soldați. Ei au distribuit populațiunei manifeste, în cari spus, că au venit să-și desrobească frații din Ardeal. Comunică mai departe, că pe *Valea Bistriței, la Piatra, Roman și Băcău* sunt concentrate forțe mai mari românești.

Unde suntem stăpâni.

Trepele românești a pus mâna pe garizoanele din *Lugoș, Csanseșeg, Alba-Iulia și Sibiu*. Alci militărești suntem pe deplin stăpâni și poronci noastre se supun și celelalte naționalități!

12 divizii ale Antantei vor veni în Ungaria.

Foile ungurești scriu: Ministrul de războiu a încununat publicul unguresc că 12 divizii ale Antantei vor veni în țară, între cari vor fi și trupe coloniale.

Cronica externă.

Strigătul de desperare al Germanilor

Secretarul de stat german a adresat lui Lansing următoarea notă: *nu putem asigura nici măcar pe-o săptămână alimentația poporului și deoarece statele sunt aceleași atât în orient, cât și în vest, în nord și în sud, în urma greutăților de transport ne putem aștepta la răcoala de foame, a căror consecință ar fi incalculabile. Mai departe menținerea blocadei în marea de est are ca urmări, că transporturile de materiale necesare industriei și mai ales transporturile de cărbuni devin imposibile. Cu considerare la pericolul ce ne amenință, în urma gravelor condiții de armistițiu, ne rugăm să designați un loc, unde reprezentanții noștri s'ar putea întâlni cu reprezentanții aliaților spre dezbateră problemelor sur amintite. Noi-ierist ai pierdem vremea ca nu ermya să fim incapabili a mai susține ordinea.*

La această notă Lansing a răspuns, că în toate chestiunile, cari privesc armistițiu, guvernul german are să se adreseze *tuturor guvernelor antantei și consiliului de războiu dela Versailles. Totodată accentuează, că astfel de note nu se pot trimite prin radiotelegraf, ci pe cale diplomatică.*

Balfour despre intrarea în acțiune a armatelor române.

Londra, 19 Nov.

În camera comunelor secretarul de stat la externe Balfour a făcut următoarea declarație: noi am considerat România de un stat neutru după pacea dela București. Germanii însă n'au respectat această neutralitate, căci au făcut din România bază de operațiuni. Pe pământul românesc se află o armată dușmană și respingem dela noi răspunderea pentru eventualele operațiuni militare, care s'ar porni împotriva acestei armate.

Infanția germană în Ucraina s'a prăbușit.

Kiev, 19 Nov.

Hetmanul S-Koropadski — păpușa Germanilor s'a predat. A fost proclamat de dictator în înțelegere cu antanta, generalul Denikin. Englezii vor ocupa în curând Odessa.

Pierderile germanilor.

Berlin 20 Nov.

Lușm dintru în isvor german știerea referitoare la pierderile germanilor: 1.580.000 morți, 260.000 dispăruți, 4 (patru) milioane răniți, 490.000 prizonieri. *Atât sic ei!*

Informațiuni.

Regelu României la București.

Regele Ferdinand al României în fruntea armatei române a intrat ieri în ziua de Sf. Arhangheli, cu mare alai în București.

Pericoluși puși pe fugă.

Primum știrea, că soldații români reînțorși de pe câmpul de luptă au isgonit toți jidanii din comuna românească *Berg-Prand* (Valea Bistriței). A sosit în fine ceasul răfuelei și cu aceste lipitori, cari au supt destul vlagă blejilor Români.

Adunarea națională română la Alba-Julia

Din izvor străin ni se comunică știrea că C. N. R. C. din Arad prin telegrafice fără fir ar fi anunțat Antantei peste Praga, că Adunarea națională română se va ține la 1 Decembrie în Alba-Julia.

Bărbații noștri ar mai fi declarat, că voiesc unirea cu o Românie democratică fără supremație boerescă.

Ziare nouă românești.

Glasiul vremii a străbătut prin toate unghiurile locuite de Români. Abea acum când putem respira liniștiți, vedem căut am fost de încătușați.

Santem liberi. Toate zănturile românești își ridică glasiul prin organele lor de publicitate. Așa *bistrițienii* scot „*Glasiul vremii*” organ național ocazional, iar cei de pe valea *Hategului* scot „*Tora Hategului*,” care a pare în fiecare Duminică sub conducerea unui comitet de redacție.

Săntăm cu bucurie aparitia acestor ziare.

Antanta va trimete trupe și la Pojon, Kassa, și Nagyszombat.

După informațiuni mai nouă antanta va trimete trupe de ocupație nu numai în Budapesta și în Imprejurime, ci și în *Pojon, Kassa și Nagyszombat*.

Pertractările de pace.

Pertractările preliminare de pace se vor începe în 12 Decembre la Paris. După terminarea și subscrierea acestor pertractări se vor face concesii ușurătoare la condițiunile de armistițiu. Locul pentru pertractările definitive de pace nu s'a stabilit încă.

Rotterdam Courant comunică, că la conferința de pace, care se va ține probabil în Ianuarie la Versailles, Franța va fi reprezentată prin *Clemenceau și Briand*, Anglia prin *Lloyd George, Balfour*, printr'o deputațiune a manciitorilor și unul sau mai mulți reprezentanți ai colonilor, Statele Unite americane vor fi reprezentate prin *Wilson, Lansing* și *majorul House*, Italia prin *Orlando* și *Sonnino*, Japonia prin *Ohinta* și *Masuri*, România prin *T. Ionescu* Grecia prin *Venizelos*, Serbia prin *Pastie*.

Din Săcele.

Din Săcele ni se scriu următoarele: Să vedeți numai lub'ți cilitori, cum

și pe ce cale cantă compatrioții noștri Unguri să-și salveze situația critică, în care se află.

Eri prezentându-mă cu o deputațiune la casa comunală din loc, pentru a încunoștința pe președintele sfatului național maghiar, că ne-am organizat și noi în „Sfat Național Român” și am pretins dreptul de control asupra administrării averii comunei; mă întâmpină în usa primării un cetățean de ai lor și-mi întinde o scrisoare să o subscriu.

Eu mai întâi citesc scrisoarea, — care era tradusă și în românește și fără s'o semnez, decoplez partea românească la fuțeașă, pe care în formă și în conținut autentic o aștern mai la vale.

*Prea Sîlmatului Sfat Național
Prea Sîlmatului Guvern Public.*

„La gazete am citit, că pă Patria noastră vrând să o adrobenască și să o împărțeașă la alte țări.

Noi subscriși locuitori din Hozzufalu (Com. Brașov) cu credință spunem, că Patria noastră stăpânită de 1000 de ani în care noi ca oameni buni a Patriei am trăit și am fost fericiți, nu lăsam să o despărțeașă, însă vrem să rămână întreagă cum de 1000 de ani a fost.

Și cum bunul D-zeu a creat-o împrejurul cu munși și apele.

Dar în nici un caz nu ne învoim, ca să fim sub dominația altelor țări streine.

Rugăm pe Sfatul Național și Guvernul Public, să bine voiască a apăra și a sigura Patria al nostru împotriva acelorora cari voiesc să o nimicească. Noi nu ștețim nimic din teritoriul țării lor streine.

Însă voim să ne lase în pace, să ne ferim pe pământul Patriei și mai departe ca susținerea limbii și obiceiurilor noastre.

Hozzufalu în November 1918.

Comitatul Brașov.

Cu toată stima
Cetățenii.

Scrisoarea seceasta compusă în niște momente de disperare, de cel mai soviniat și încarnat ungar din loc, în calitate de preot avea menirea să amțeașă publicul român pentru a o subscrie, însă nu i-a răsușit.

Acum e prea târziu, să ne mai poată amăgi și ispiți cineva.

Dumneelor locuitori știu în ce lume trăiesc.

Să fim deci precauși!

Satutung în 8 Novembre 1918.

Nicolae Pină.

Inv.

Necrolog.

Primum următorul anunț funebral: Adânc întristați, cu inima înfrântă de durere, aduceam la cunoștință tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, că preluibitul și scumpul nostru soț, tată, fiu, frate și cunnaț Ioan Ceman preot-capelan în Sibabuză, după o boală grea de abia 10 zile, împărțitășă fiind cu sfințele țatine, Marți în 6 Nov. c. v. la orele 4 a. m. și-a dat nobilul său suflet în mânăle Căstoraului, în etate de 37 ani, 14 ani ai fericitiei sale căăstorii și 13 ani ai preoției.

Rămășițele pământești ale scumpului și mult iubutului nostru defunct, se vor

depune spre vecinice odihnă în cimitirul gr. or. din loc, Joi în 8 Nov. c. v. la orele 2 p. m.

Sibabuză, la 16 Nov. v. 1918.

Fie-ă țărăna ușoară și amintirea neuitată Jalinca familie.

„Deci încă o victimă a fachișorei ungurești! ... sunt de trei zile în grăpa spaniolă și acum se arată reacțiunea tenimțoi de 3 ani și 3 zile” ne scria părințele acum câțiva zile.

Te-a dat să vezi zorii zilelor, pentru care ai suferit temănița! Ai văzut prăbușirea lumii, care Te-a persecutat, pentru că ai îndrăznit să ai un ideal! Te deplângem amar Părinte, că n'ai ajuns să vezi intrarea idealului, pe care noi așteptăm. Tu de suferinți fii îmbrăcat în colmi atât de vii și frumoase!

Publicațiune.

Între *Giorgia și Brason* s'au pierdut o pereche de căște românești și una de cizme bulgărești. Fiind acestea „scumpe amintiri” din timpul blăgoslovitei ocupațiuni, cinstitul aflător e rugat a le preda hoțului de păgubășă la

Deutsche Etappenstationen

Kommando

1—3

Ironia sorții.

După cum ni se comunică „Sărbi la la intrarea lor în *Seghedin*, cubul celui mai éras sovinișt maghiar, au întorât cântecul: *Manjli, megjall hatya Szerbia* cu irenenii: *Mert a Magyar nem enged*. Ce ironie a sorții!

Apponyi și garda națională

Ni se comunică din Budapesta, că Contele *Apponyi* a cerut înscrierea sa în Garda națională maghiară din Ardeal pentru a putea apăra chiar și cu arma „*Grănia sa culturală*”.

Adjutant al lui ar fi protopopol catolic din Brașov *I. Mészai*, care în această calitate speră să-și realizeze ingenioasele planuri de reformă valahofagă.

La Solferino devale...

— Schiță dintr'o excursiune din 1894 —

De *J. C. Panju*.

(Fine).

George se simți mai acasă. Fața lui se înveseli, se apropiă de Mitică și se așeză pe acelaș băștean cu ei. Iși punse arma slătura și se ulia încrezător la boer, care acum i se părea om la locul lui.

„Eu sunt foamei de pe lângă *Cucur-dea*”, grăi George închind pușca ochii, par că spre a-și aduce aminte. „Aveam 18 locuri ale mele habucio, rămase dela tate, Dumnezou să-ți erte. Căci să vezi, cocosne Mitică, după 48 tot lobagali la noi a rămas stăpân pe pământul, ce fa lecrat în nemeș, așa fără să mai plătească ceva către împărăție. Așa s'a făcut la noi și domni de pământ au fost desăpugubiți dela țimparie, iar noi lobagali am intrat în drepturile noastre. Era bine pă-tunci, și dacă ținea lucrul așa, cum se alcătuisse, n'am fi luat lumea n' cap. Dar vezi Dumnezou, Românii tot fără noroc, și că noi stăpân de pământ, noi-și creem venes la societate să creadă, că așa va rămânea cum s'a hotărât. A fost măscut Românii de năczuri”, adăuse el, clătănând din cap. „Nu știu ce a fost ce n'a fost, dar una o știu, că după-ă o lăchis talem' ochii, s'a înfrățit nemeșul cu o ță-

dolă, în care se spunea, că țara și-a pierdut partea și acum larăși este a nemșugului, n'ar mai putea acolo, unde se află. Eu de acum să știu cum au fost lucrurile, că eram sărac și săracul n'are parte, și am rămas încă așa..." grăi George punând mâna la piciorul, care îl dursea.

"Cum înc' așa?" întrebuse Mitică.
"Apoi să vezi, boare și cum s'a întâmplat. Teica... a murit în '57, iar în '58 m'a luat Neamtul în cătane și m'a dus în Italia. Eu eram însărat când m'a pornit și a trebuit să merg, căci așa era porunca împărătească, și când îți vine porunca poți tu să te cămîși:

Munte munte, p'atră seacă
Lasă voiașii să treacă.
Căci nimenea nu te bagă în seamă, c'icte sunt înzadzi tu și te trebuie să pleci acolo unde te mânia porunca. Am fost la '59, când cu Pământul... n-am băiut, dar cum e în bătaie, noi cum vrea omul... dumeată și, ai ceții!... Bătaia a fost eu cum a fost, dar după bătaie! Eu venisem acasă la nevastă, m'am apucat de treaba câmpului și am das'o dinșor până la '66, când cu Prusu, aceea că Burcușu, cum ziceam noi. Lăsatul dracului, cocoșu! Mitică, cu bătaie... am percut'o. Așa-i în lume dacă nu te asfârșii. Nu știu ce se întâmplă p'ad ce trei praguri case, dar ai noi și până "la țara Cehului! Acum, de, nu mai percut și alți băiut, n'ar fi dură mare, dar..." coabina George cu lucrul, "da-tunci am rămas calic, așa cum m'am aflat când am pornit aici, d'atunci n-aveai toate năpăstie pe cap. Afurșita aia de jăd-ia, de care-ți se uceam, a arălat'o nemșug și cu mi-am percut pământii", termina George dând din cap, și-și ridică brațul stâng, din care d'abna mai avea partea dealtă co la sos, ca și cum ar fi vrut să-și pună mâna la frunte.

Mitică fu electrizat în tot corpul când văzu mâna pădurarului.

"Da ce-i George? Te vâd schilod... te vâd, că n'ai o mână... ce ai făcut'o?"
"Am iăsat'o la Solferino, cocoșe Mitică... acolo am iăsat'o ca zaog pentru să-răcie, ce m'ășiept'r... Eu... mi-am făcut datoria..."

Se apropiă seara, Mitică își luă nepoții și porni la țarășă.

"Haid, Gerge, sue-te și tu, să mergem înainte",

Pădurarul se urcă în copră, și o bună bucă de vreme nu zise nici unul din ei nici un cuvânt. Dela o vreme Mitică începu vorba:

"Măit și mai puțin tu... intr'adevăr mult... Căp' copii ai?"

"Am dela Dumnezeeu de-tul... M-am mai murit, dar tot mi trăsese gătu".

"Aici o dute bine după cât știu".
Sivă d'omului, nu dar zicea că o duc sau, căe așa p'cătuți. Dar vede d'omule, sunt cum departe de soală și nu mi pot ținea p'ia mai încă la țeoaala, și astă-rău, o știu eu din cătanie".

"Unde-ți sunt copii?"

"Trei sunt împarții de-acasă... o fată, singura mea fată, s'a măritat... iar alți trei mai mici în sun la pădure lângă moșca... Aș' trei s'au nescut în țeare, acelu în bo-șene, sunt sănătoși, dar știu de siguranță, sunt cau sămbatic, cam spărioși... Când și când s'au măntănesc și ei cu alți copii, lucrul ei ieșce ei și cu vitele n'ele... cu acutuea nu se întălesc. Așa a fost sa fie și n'am înțărat".

"Ești încăle bine p'ant'?"

"D... u-u-u! pot zice, că s'au răi p'ăști... Am și ceva vitoroș, încă ceva fan... în-o voro vad de curții boare și mai dau căte-o m'ăi prin pădure... Ce să-i e'et... Când mă gândesc, că nu pot mămi înțărat chip", aduce-e și grăind o m'ăi cătă-

gă... trebus să mă măntănesc, cum mă gândesc... mi-am schilodit eu trupul pentru împărție, dar se vede, că așa-i în lume! termina păduratul dând din umeri.

"Da bine George, și mai fost tu acasă?" începu Mitică după o mică pauză.

"La noi acasă?" întreba George.

"Da... la voi în Ardeal".

"N'ăi mal fos", cocoșe Mitică."

"Mai ai tu ceva aver dincolo... și-a mai rămas ceva?"

"Nimic, începu George, dar strigând odată din sprincene continuă: "adecă tot am ceva... am mormântul părintesc din proglada bisericii".

"Dar neamur?", întreba Mitică după o pauză mai lungă.

"Am cocoșe Mitică, am... am frați și veri, cari sunt toți încă la noi în sat. Am și un fecior însărat acolo".

"Ei cum o duc?"

"Ca niște oameni săraci într'o țeără bogată. N'u pământ și apoi știți, Români dacă n'are pământ, n'are nici suflet: îndrăgă și ei la fiarele sărăcel. Mai deună-zi a fost ură de m'ăi cercetat: spunea că-i lumea năcățit, ca nu-s cățiguri, vorba Românilui:

Nu am pâne, nu am sare
Toate le-a dus dară mare..."

Va să zică nu-i tocmăi de laudă nici acur?"

"Mai e vorbă... e rău de tot... și apoi spun drept, cocoșe Mitică, că nu-i puțin să știți pricina, că poporul e atât de sămărit... adecă să vezi... o pricină tot este... dar nu s'a găsit încăleul. Domii noștri nu știu ce ne trebuie, și-și poart și dacă ar ști, nu-s sânge din sângele nostru, suntem ca frații vitregi la o mână. E tocmărit ca într'o grădină cu mai multe scuturi de ferbur și buruien, unde stăpânul pe unete le udă, le plivește și prăsește, iar pe altele le lasă să rădăcinie. Nu-i vorbă, nu totdeauna e cum vrea omul cănd am văzut eu și erburi mai teioșe cari la o vreme țere duc latăvăleală, au rădăcină mai teioșă și s'au măntătoase ca cele plivite. Căci și pliviti mult săbește rădăcină și la fertuni și vremea grele lănsce ele mai întâiu. E rău, spunea frate-meu, căl nu se poate mai rău; e tocmă ca vorba căntecului, ca căntecul Moșului:

Munții noștri sur poartă.
Nou cercim din poartă... în pornit..."

"Vorbă Moșului e vorbă adevăcă...", începu Mitică și rămase pe gânduri, iar apoi ca să-i îmbunzece continuă:

"Așa s' lucrurile în lume... așa e chiar firea lucrurilor".

"De, cocoșe, așa este cum spor d'umneate... și este așa, fiind-că deorământ tu poate fi altfel... Dar goaba z'ei dumneate, o fires lucrurilor nu este tot așa, căci uite văzându-l, de p'ădă, sugre el ză-murile de pe pământ și de pe ape, înghite tot, dar dela o vreme se satură, și ca să se lieșt'ască, vine vândutul dela sine și nori ce i-a adunat de pe pământ și de pe ape, îl slobodește și iar dă r'onda pământului și vieță l'avoarele. Atunci cerutul se limpește și văzându-l împuneri cu sine. E o rememală pe împomnata te... Așa ar trebui să fie și cu noi... Dacă omul nu stăre se dorire, dacă ne frământă ossele, ar trebui să se gândăscă, că dela noi au lăut ce au, și să pe noi dela și nouă din ce-a-i nostru. El însă nu fac astfel și de aceea nu sunt linișții în sufletul lor. Așa ar trebui, boare, să fie și la noi... Și d'at n'ei așa... n'a venit și timpul, că n'ăi tot lătre fulgere și între trăsnete norii săi de aur vor cădea, tot pe pământul, din care s'au p'ăsmădit. Numai atunci va fi bine... numai atunci va fi

cerul limped", termina George strigând din dinți.

Trăsura merges repede, și cum era drumul cum strinat, nămele pluseau în roate. O livade retără se înțășă înaintea ochilor. Se vedeau niște căli de ține, se vedeau plăte vitoroșe și bordeii lui George, acoperit cu stof.

"Acolo șed eu", grăi George arătând cu ceptul.

"Imi închipuim eu... căci ce altele șteea fi la marginea pădării, decât gospodăria pădurarului."

Niște câni veniau sărăi trăvoră și lătrau a vroză: George cătră din copră căci nu mai era departe, iar viziulul mâna mai încet.

"Te mai întorci vr'odată în Ardeal?" întreba Mitică într'un tărziu și zise viziulul să oprească.

"George să miră de întrebare, rămase puțin pe gânduri, apoi uitându-se drept în fața boerului vorbi rar și apăsat:

"Cocoșe Mitică, în curând nu m'oiu întoarce, căci nu pot, dar să mă ție Dumnezeeu, atăta dorere, numai până oi duce odată pe cei trei prunci, cari mi s'au născut aici pe lătonia, săi duc acasă la noi și le arăt mormântul părintesc și apoi să-i aduc moșia din țară, care a fost adăvă din vici de sudoare strămoșilor mei, și să le zice vedeți dragi me acoly după acelu frumos... E pă-ântii voștri și roada, care o vedeți ată de mândră pe e', să știți. Că ești din grăsieme sudorilor strămoșilor voștri și din sângele lor", grăi Georgeșor vorba își plecă capul și se sterse pe frunte cu măneca c'omăși dela mâna cingă.

Mitică rămăse o clipă în tăcere... și se mișcă ochi și mușchii din față, ca și lui Georgeșor.

Ei și apoi ce-or face băieții tăi, dacă... o vede moșia?" întreba Mitică săpru.
"Astă... e treaba lor!" grăi Georgeșor scurt... eu sunt acuma schilav și atunci voi fi moșneg".

Erau cu toți lângă bordel, Vitele își luară gura de pe iarbă, parcă să se uite la Georgeșor. Cămi se chilătau în semn de pretinie, iar băieții pădurarului se apropiară de trăsura.

"A născut maica", grăi unul dintre băieți, iar Georgeșor deveni serios... însă pe Mitică în trăsura și în bordel. Nu stătu mult acolo... ești atară senin la față și se apropie de trăsura.

"Ni-ăi mai dat Dumnezeeu dogemem, amândoi băieții".

Mitică rămăse uitim, văzând bucuria lui Georgeșor într'un tărziu, detemecindu-se din învățimea lui împresior, sări jos din trăsura, strănse mâna pădurarului și zise: "Dumnezeeu să-ți ție!".

"Să le arăt Dumnezeeu", adăuse Georgeșor, își fu zria bună, se aruncă pe calul său, ce lăru în apropiere, și apunând, că merge în sat la baba Radu, își împințeni murgul și ești facu nevăzut.

Mitică rămăse săcur; cinși cu parale pe băieți pădurarului, își aprinse țigăra ce i-ăi știșese, și spuse viziulul să mînce c'otră sat. Lătonia se umpluse din mai în mai; Valurile ei furtoșe arătară a pusti și aruncau bănduri mari la margine. Mitică, cătat pe gânduri într'un colț al trăsutei, străngea lângă sine pe nepotășul Radu, parcă l'ar fi iabud mai mult. În mîntea lui se învârteau gândurile val-vârte, iar el șede obosit și abătut, ca după o muncă greă, și în urăul trăserei și în vălătul apei, arza parca cineva îl stătia în urechi doina: "La solferino devale"...

Supliment la „Glasul Ardealului“.

Convocare.

Istoria ne cheamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizațiunii omeniești a scos și neamul nostru românesc din întunericul robiei la lumina cunoștinței de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, liberi și independenți. În numele dreptății eterne și a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, principiul consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască însăși soarta sa de-acum înainte. Toate neamurile din preajma noastră și-au determinat viitorul prin rezoluțiuni în conformitate cu sufletul lor național. E rândul nostru acum. Națiunea română din Ungaria și Transilvania are să-și spună cuvântul său hotărâtor asupra soții sale și acest cuvânt va fi respectat de lumea întreagă, el este chiar așteptat, pentru că gurile Danării și pe drumul larg, unde comunică pulsul vieții economice între Apus și Răsărit, să se poată înfăptui ordinea, și neamurilor preimuitoare să li-se procure tîgna trebuitoare la munga binecuvîntată spre desăvârșirea umană.

În scopul acesta convocăm

Adunarea Națională

a națiunii române din Ungaria și Transilvania la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de Duminică în 18 Noemvrie v. (1 Decembrie st. n.) a. c. la orele 10 a. m.

La adunare vor lua parte: 1. Episcopii români din Ungaria și Transilvania, — 2. toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, — 3. câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitlu, — 4. câte 2 exmiși ai societăților culturale (Asociațiune, Fondul de teatru, Asociațiunea Țărănească, etc.), — 5. câte 2 exmise din partea fiecărei reuniuni femeiești, — 6. dela fiecare școală medie (gimnaziu, școală reală), apoi dela fiecare institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant al colegiului profesoral, — 7. câte doi delegați dela fiecare reuniune învățătoarească, — 8. garda națională va fi reprezentată prin câte 1 ofițer și 1 soldat din fiecare secțiune comitatensă, — 9. câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, — 10. delegații partidului social-democrat român, ca reprezentanți ai muncitorimii organizate, — 11. Tinerimea universitară prin câte 2 exmiși al săi și în fine — 12. fiecare cerc electoral, în care locuiesc români, va trimite câte 5 reprezentanți (delegați).

Suntem conștienți, că afară de cei, cari vor reprezenta în chipul arătat mai sus toate păturile sociale ale națiunii noastre la această istorică adunare, unde se va hotărî soarta neamului nostru poate pentru veac, se va prezenta însuși poporul românesc în număr vrednic de cauza mare și sîntă. Se vor lua îngrijiri, ca toți cei veniți să fie adăpostiți și să fie părtăși la consacrarea celor ce se vor hotărî.

Biroul Consiliului Național a făcut toate pregătirile de lipsă pentru reușita adunării, iar frații Români de pretutindeni sunt rugați să dea și ei ajutorul.

Înainte de începerea adunării se vor face rugăciuni în cele două biserici din Alba-Iulia, cea ortodoxă și săriteană și cea greco-catolică.

Toate informațiunile mai departe se dau din partea biroului Consiliului Central Național Român din Arad. Fii tare neam românesc, în credința ta, căci iată se apropie ceasul mîntuirii tale.

Amin și Doamne ajută!

Arad, 7/20 Noemvrie 1918.

MARELE SFAT AL NAȚIUNII ROMÂNE DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

Dr. Gheorghe Crișan

Dr. Ștefan C. Pop

secretar.

prezident.

Convocare

Intellectualii, industriași, meseriași, negustorii, economii și muncitorii români cari au împlinit 24 ani și au locuință stabilă în Brașov cercul I. II. sunt invitați prin aceasta a se întruni.

la 12/25 Noemvrie a. c.

la orele 2 p. m. în sala cea mare a gimn. român în scopul de a alege 5 delegați pentru marea adunare națională, care se va ține în Alba-Iulia Duminică în 18 Noemvrie v. 1918.

Brașov, la 10/23 Noemvrie 1918.

Din încredințarea Statului național român din Brașov.

Dr. Vasile Saftu
protop.

Convocare

Intellectualii, industriași, meseriași, negustorii, economii și muncitorii români, cari au împlinit 24 ani și au locuință stabilă în cercul Râșnovului sunt invitați prin aceasta a se întruni.

Laui 12/25 Noemvrie a. c.

la orele 2 p. m. în sala școlii române din Râșnov în scopul de a alege 5 delegați pentru marea adunare națională, care se va ține în Alba-Iulia Duminică în 18 Noemvrie v. 1918.

Brașov, în 10/23 Noemvrie 1918.

Din încredințarea Statului național român din Brașov.

Ioan Truța
paroh.

Convocare

Intellectualii, industriași, meseriași, negustorii, economii și muncitorii români, cari au împlinit 24 ani și cari aparțin la una din comunele cercului Herman sînt invitați prin aceasta a se întruni.

Laui în 12/25 Noemvrie a. c.

la orele 2 p. m. în sala școlii din Herman în scopul de a alege 5 delegați pentru marea adunare națională, care se va ține la Alba-Iulia Duminică în 18 Noemvrie v. 1918.

Brașov, 10/23 Noemvrie 1918.

Din încredințarea Statului național român din Brașov.

Ioan Toma
paroh.

Dela Consiliul Central Național Român.

Nr. . . 1918.

Cătra toate Consiliile Naționale Române comitatense, cercuale și comunale de pe teritoriile locuite de Români ale Ardealului, Ungariei și Bănătuului Timișan.

Afiind Consiliul Central Național Român, compus din întreg comitetul executiv al partidului național român și din 6 delegați ai partidului român social-democrat, că între împrejurările date voița suverană a Nației Române din Transilvania, Ungaria și Bănătuul Timișan, singur dispunătoare asupra sorții sale viitoare, trebuie să afie căt mai urgent legitimă sa exprimare decisivă:

1. Dispunem, ca în termen de 2 zile, socotite dela datul acestui ordin, să se facă în toate comitatele locuite de Români și fără deosebire în fiecare cerc electoral din aceste comitate, alegeri de delegați (deputați) cercuali pentru Marea Adunare Națională Română, ce are să fie convocată în scurt.

2. Alegerile au să fie efectuate cu observarea cererilor, cari au susținut la ultimile alegeri dietale din 1910. Pentru, resp. în fiecare cerc să se aleagă 5 (cinci) delegați. Fiecare delegat are să fie provizut cu credenționale, care espune și numele celorlalți delegați ai cercului, și care credenționale, au să fie subscrise președintele și notariul actului de alegere precum și toți bărbaii de încredere ai comunelor din cerc.

3. Alegerile au să se facă după normele sufragiului universal. La vot se admit numai Românii. Locul alegerii poate fi oricare comună din cerc, iar în caz de necesitate centrul comitatului, ori localitatea, în care rezidă Consiliul Național Român din comitat.

4. De conducerea și efectuarea alegerilor are a se îngriji în fiecare comitat Consiliul Național Român Comitatus. Uade n'ar fi încă constituit atare Consiliu, Comisarul Național exmis din partea Centrului nostru, care va prezinta acest ordin, este chemat și îndreptățit a înția numai decât constituirea Consiliului Național Român din respectivul comitat și a-l pune în funcțiune.

5. Consiliile Naționale Române din comitate sunt invitate a raporta imediat după primirea acestui ordin în scris, cu indicarea espresă a comitatului lor:

- a) că au primit acest ordin,
- b) că au luat dispozițiile necesare cu cea mai mare urgență posibilă, ca a-liegera delegații cercuali, în toate cercuale electorale din comitat, să se facă cel mult până în 14/27 Noemvrie a. c.,
- c) că noul ordin ori avizări din partea Consiliului Central pe adresa cu-

tării membru al său cere a i se trimite ?

6. Dela primirea acestui ordin înoleo fiecare Consiliu Central Comitatus are a iustitui cu serviciu de zi și noapte un organ încrezut al său pe lângă persoana esponentului său indicat de sub punctul anterior și a se îngriji de legătura zilnică prin telefon ori telegraf cu Comitetul Central al nostru.

Fiecare raport al Consiliului Național Român Comitatus are să între sub numără continuativ, ca astfel să se poată constata pierderea eventuală a vreunul raport.

Atât rapoartele trimise centrului ori pe care cale căt și ordinele primite în scris, cu telefonul, ori prin depeșe au să fie păstrate în ordine și numerizate.

Toate comunicatele telefonice și telegrafice au să fie făcute cu cuvenită precauție și prudență.

7. Toate rapoartele cari să refer la alegeri au să se adreseze dlui Dr. Ștefan C. Pop, Arad, Făbián Gábor-utca 7. Telefon Nr. 460.

8. Fiecare Consiliu Național Român Comitatus are a înainta pentru zilele de 21—28 Noemvrie-nou pe lângă conducătorii stătuilor în permanență al afacerilor sale și un serviciu de curieri al Consiliului Național Comitatus, cari să stea la dispoziție pentru a fi în stare să comunice pe cale discretă și sigură căt mai repede cu cel din cercuri și din comune. Acești curieri au să fie aleși dintre oficerii noștri subalterni ori dintre alți onorațiori tineri de încredere desăvârșită.

9. Despre actul de alegere se va lua imediat, deodată cu efectuarea alegerii, scurt proces verbal, subscris de președinte, notari și de toți bărbaii de încredere, care proces verbal are să conțină:

- a) locul și ziua alegerii și numirea comitatului și a cercului electoral;
- b) rezultatul consiliului;
- c) constatarea, că vestirea alegerii s'a făcut după uzul de până acum și că votarea și alegerea se face pe baza sufragiului universal;
- d) rezultatul alegerii și numele celor 5 delegați cu espunerea ocupației și locuinței lor;
- e) constatarea că au fost declarați de aleși ca delegați ai cercului electoral

respectiv în Marea Adunare Națională Română, care se va ținea în decursul lunii Decemvrie n. anul curinte și la cel ce se vor ținea eventual în decursul anului viitor.

f) Data și subscrierile.

Acest proces verbal are a se trimite imediat pe adresa din punct 7 recomandat express.

10. Convocarea Marelui Adunări Naționale Române poate că între împrejurările date să se facă abia cu 4—5 zile înainte de ziua ce va fi fixată pentru ținerea ei. Drept-ce d-nii delegați au să fie avizați ca dela ziua de 15/28 Noemvrie a. c. încolo să stea gata a putea pleca imediat ce primesc convocarea cu avizul despre locul și ziua Adunării.

11. Delegații au să plece de acasă provăzându-și posibil și cu alimente, pentru că apare cu eschis, ca să se poată face îngrijiere pentru prevederea recerută a tuturor cu alimente.

12. Este de dori, ca Adunarea Națională să înfruncheze în mod căt se poate de demn și norocos toate straturile nației noastre democratice. Nu ne îndom așadar, că onorații, comercianți, industriași, țărani și muncitori fruntași, — decși și devotați intereseilor mari ale Neamului Românesc, — vor afia în frățească înțelegere designarea lor ca deputați ai cercurilor singuratiche. Suntem și ori, că profesorii marcanți ai institutelor noastre de învățământ au vor fi dați uitării.

Ca informație servească la acest loc, că acest Consiliu Central a invitat deosebit la Marea Adunare Națională pe PP. SS. Episcopi de ambele confesiuni, pe Vicari, pe esmișii Consistorior și ai Capitularilor și pe protopopii tuturor tracturilor, și astfel acești reprezentanți ai Bisericilor noastre și totodată ai neamului nostru unitar, n'au lipsă a fi aleși între delegații cercurilor electorale.

În fine, ca de încheiere lei exprimă acest Consiliu Central ferma sa nădejde, că alegerile delegaților cercuali vor decharge în cea mai deplină ordine, liniște și demnităte preținsă de zilele mari, ce ne stau înainte — și că Consiliile Naționale de pretutindeni să vo. îngriji, ca oameii străini de neamul nostru și de idealul lui, să nu fie admisi nici ca public la dechargea afacerilor noastre naționale și că nici informații ei nu li-se dea despre lucrurile noastre.

Arad, 2/15 Noemvrie 1918.

Consiliul Central Național Român.